

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 78/2021-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Romanom Frnčom, advokátom, Uralská 11, Košice, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Oboer 23/2019 z 30. apríla 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 16. júna 2020 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeného v záhlaví tohto uznesenia.
2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva nasledujúci stav veci:
3. V konaní vedenom Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 17 Er 894/2009 mal sťažovateľ právne postavenie povinného v 1. rade. Spolu s povinnými v 2. až 4. rade sa sťažovateľ opakovanými návrhmi domáhal povolenia odkladu exekúcie a vyhlásenia exekúcie za neprípustnú a jej zastavenia z dôvodu choroby, zlej finančnej situácie povinných, prebiehajúceho trestného stíhania a skutočnosti, že exekučný titul, na podklade ktorého sa vedie exekúcia, sa dosiaľ nestal právoplatný a vykonateľný.
4. Uznesením č. k. 17 Er 894/2009 zo 4. júla 2014 okresný súd zamietol návrhy sťažovateľa a ostatných povinných na odklad exekúcie a návrhy na jej zastavenie ako nedôvodné.
5. Proti výroku uznesenia okresného súdu o zamietnutí návrhov na zastavenie exekúcie podal sťažovateľ spolu s ostatnými povinnými odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Košiciach

(ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 13 CoE 540/2014 z 21. januára 2016, ktorým uznesenie okresného súdu v jeho napadnutej časti potvrdil ako vecne správne podľa v tom čase platného a účinného § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. V odôvodnení krajský súd konštatoval, že exekučný titul (rozsudok krajského súdu č. k. 2 Cb 875/2001 z 27. októbra 2004) bol uznesením najvyššieho súdu č. k. 5 Obo 57/2005 zrušený len na základe odvolania žalovaných v 1. a 2. rade (dlžníkov v 1. a 2. rade) a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ a povinní v 2. až 4. rade ako ručiteľia žalovaných odvolanie proti exekučnému titulu nepodali, preto krajský súd prisvedčil názoru okresného súdu, že vo vzťahu k nim nadobudol exekučný titul právoplatnosť 13. januára 2005 a vykonateľnosť 17. januára 2005. Po vrátení veci krajský súd opätovne rozhodol len o nároku žalovaných v 1. a 2. rade rozsudkom sp. zn. 2 Cb 875/2001 z 12. januára 2009, ktorý bol potvrdený rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obo 55/2009 z 18. marca 2010, a tak vo vzťahu k žalovaným v 1. a 2. rade došlo 27. apríla 2010 k právoplatnému skončeniu základného konania, t. j. konania vedného pod sp. zn. 2 Cb 875/2001. Krajský súd v závere poukázal na názor vyjadrený najvyšším súdom v rozsudku z 18. marca 2010, podľa ktorého existencia ručiteľského záväzku nezakladá nerozlučné spoločenstvo účastníkov a v závislosti od vôle veriteľa je právom samostatne uplatniteľným.

6. Proti uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) z dôvodu, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil. Zastával názor, že v prípade podania odvolania len žalovaným sa majú jeho účinky vzťahovať aj na ručiteľa, hoci tento odvolanie sám nepodal.

7. Napadnutým uznesením najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. f) CSP z dôvodu, že dovolacie dôvody neboli vymedzené zákonom predpísaným spôsobom. Najvyšší súd poukázal na to, že sťažovateľ odôvodnil prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP bez akejkoľvek bližšej špecifikácie, pričom si v podanom dovolaní argumentačne odporoval, keď tvrdil, že nevie posúdiť, či najvyšší súd má v tejto veci ustálenú rozhodovaciu prax, či už bola táto otázka najvyšším súdom definitívne vyriešená, resp. či je najvyšším súdom rozhodovaná rozdielne.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že

a) najvyšší súd zasiahol do jeho označených práv, keď napadnutým uznesením odmietol jeho dovolanie ako neprípustné napriek tomu, že z obsahu dovolania vyplýva riadne a výslovné vymedzenie právnej otázky, od posúdenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a to konkrétne, „*či otázka posúdenia, či odvolanie podané len samotným dlžníkom znamená, že vo vzťahu k ručiteľovi sa rozsudok stáva právoplatným*“. Napadnuté uznesenie preto sťažovateľ hodnotí ako „*zmätočné, nezrozumiteľné a vnútorne nekonzistentné*“;

b) posúdenie prípustnosti dovolania a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou najvyššieho súdu a nemôže byť prenesená na sťažovateľa ako dovolateľa, ktorý nevie jednoznačne posúdiť, ktorú prax považuje najvyšší súd za ustálenú, či bola právna otázka už najvyšším súdom vyriešená, resp. či nie je rozhodovaná rozdielne.

9. Sťažovateľ preto navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté ako neprípustné pre nevymedzenie dovolacích dôvodov zákonom predpísaným spôsobom.

11. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivý súdny proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú [čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 214/04)]. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

12. Ústavný súd pritom stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľov (m. m. II. ÚS 324/2010). Uvedené však zároveň nevyklučuje, že ústavne konformné posúdenie vlastnej právomoci najvyšším súdom je následne ústavným súdom preskúmateľné v konaní o ústavnej sťažnosti.

13. V súlade s uvedeným sa tak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zamerá na posúdenie, či najvyšší súd v napadnutom uznesení ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody odmietnutia dovolania sťažovateľa, a teda či účinky jeho dovolacej právomoci boli zlučiteľné s právom strany na prístup k súdu.

14. Po náležitom preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a obsahu pripojeného dovolania sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa ústavne udržateľným spôsobom vysporiadal s prípustnosťou dovolania podľa § 202 ods. Exekučného poriadku (body 11 až 13 napadnutého uznesenia) a súčasne dôvodmi prípustnosti podľa § 421 ods. 1 CSP, keď dospel k záveru o nedostatočnosti podaného dovolania sťažovateľa spočívajúceho v chýbajúcej špecifikácii dovolacieho dôvodu v súlade s citovaným § 432 CSP.

15. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd po detailnom teoretickom popise vymedzenia jednotlivých dôvodov dovolania podávaného pre nesprávne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP posúdil konkrétny obsah dovolania sťažovateľa, svoje úvahy

aplikoval na prípad sťažovateľa a vysvetlil svoj negatívny záver o možnosti ďalšieho dovolacieho prieskumu, keď uzavrel, že sťažovateľ nedefinoval právnu otázku, od posúdenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a neuviedol, ako mala byť otázka správne riešená. Najvyšší súd konkrétne poukázal a odcitoval tú časť obsahu dovolacieho podania, v ktorom (povinne kvalifikovane právne zastúpený) sťažovateľ v podstate uznáva, že nevie posúdiť, ktorý z dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 CSP mal uplatniť (bod 29 napadnutého uznesenia). Sťažovateľ pritom rovnako argumentuje aj v podanej ústavnej sťažnosti, keď tvrdí, že posúdenie prípustnosti dovolania je úlohou najvyššieho súdu a nemôže byť prenesená na dovolateľa, ktorý nevie jednoznačne posúdiť, ktorú prax považuje najvyšší súd za ustálenú, či bola právna otázka už najvyšším súdom vyriešená, resp. či nie je rozhodovaná rozdielne [bod 8 písm. b) tohto uznesenia].

16. Ústavný súd musí prisvedčiť tvrdeniu sťažovateľa, že otázka posúdenia prípustnosti dovolania je úlohou najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, ako to napokon ústavný súd konštantne judikuje, avšak uplatnenie dovolacích dôvodov je plne v dispozícii strán konania, pričom zákon kladie na ich vymedzenie prísne kvalitatívne nároky (§ 431 ods. 2, § 432 ods. 2, § 433 CSP). Dovolacie dôvody tak musia byť vymedzené spôsobom, aby spĺňali kvalitatívne požiadavky kladené zákonom, čo je vyjadrením toho, že najvyšší súd sa má v zmysle zákonnej úpravy zaoberať dôvodmi konkrétne uvedenými právnym zástupcom dovolateľa, ktorý je na to kvalifikovaný svojím vzdelaním a profesiou, a preto nie je úlohou najvyššieho súdu, aby dôvody prípustnosti a dôvodnosti dovolania ako mimoriadneho opraveného prostriedku sám vyhľadával. Prípustnosť dovolania bude vzhľadom na viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) závisieť od toho, ako dovolateľ vymedzí, že sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, prípadne právnu otázku riešenú odvolacím súdom odôvodní s ohľadom na to, že dosiaľ dovolací súd takúto otázku vo svojej rozhodovacej praxi neriešil, prípadne poukáže na rozdielne rozhodnutia dovolacieho súdu. Nemôže byť pritom postačujúce, aby namietané nesprávne právne posúdenie veci bolo uvedené len odkazom na zákonné ustanovenie, ale je potrebné, aby dovolateľ konkrétne uviedol otázku zásadného právneho významu a vysvetlil, prečo z jeho pohľadu odvolací súd zaujal nesprávny právny názor na jej riešenie (k tomu pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1409 – 1411.).

17. Na základe uvedeného tak nemožno prisvedčiť argumentácii sťažovateľa prezentovanej v ústavnej sťažnosti, že zásadnú právnu otázku v podanom dovolaní riadne sformuloval, pretože z jeho obsahu skutočne nebolo možné zistiť, či išlo o právnu otázku pri riešení, ktorej sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo či právna otázka nebola dosiaľ dovolacím súdom riešená, resp. je riešená rozdielne. O uvedenom napokon vypovedá aj samotné tvrdenie sťažovateľa, že sám nevie posúdiť, ktorý z dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 CSP mal v dovolaní uplatniť, a preto v dovolaní súbežne uplatnil všetky dovolacie dôvody podľa predmetného zákonného ustanovenia, avšak bez akejkoľvek bližšej špecifikácie. Ako však už bolo uvedené, úlohou najvyššieho súdu nie je „suplovať“ činnosť právneho zástupcu dovolateľa, pričom právna úprava Civilného sporového poriadku nevytvára pre dovolací súd priestor na domnienky či dohady, a teda ak konkretizácia dovolacieho dôvodu chýba (ako tomu bolo v prípade sťažovateľa), nemožno dovolaciemu súdu vytknúť, že nepristúpil k vecnému prieskumu napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

18. Navyše, ústavný súd k vymedzeniu prípustnosti dovolania sťažovateľom podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP dodáva, že istotne môžu vzniknúť situácie, keď rozhodnutie odvolacieho súdu bude závisieť od vyriešenia dvoch, prípadne viacerých právnych otázok, z ktorých jedna už ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu vyriešená bola (a odvolací súd sa mal od takéhoto ustáleného riešenia pri rozhodovaní dovolaním napádaným rozhodnutím odkloniť), kým druhá, naopak, nie, prípadne je táto otázka dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V takom prípade by bolo možné aplikovať dovolací dôvod podľa jednotlivých písmen § 421 ods. 1 CSP popri sebe vo vzťahu k rôznym právnym otázkam, ktoré boli kľúčové pre rozhodnutie. Avšak pri nastolení jedinej zásadnej právnej otázky sa súbežné uplatnenie všetkých dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 CSP z povahy veci logicky vylučuje, a to s poukazom na obsah jednotlivých dovolacích dôvodov. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu totiž alebo neexistuje, alebo existuje a je nejednotná, alebo existuje a je riadne jednotne ustálená. Všetky tieto situácie vo vzťahu k totožnej právnej otázke, ako už bolo uvedené, nemôžu nastať súčasne (m. m. IV. ÚS 33/2020, II. ÚS 134/2020).

19. Vzhľadom na to ústavný súd uzatvára, že najvyšší súd v danom prípade jasne a zrozumiteľne sformuloval svoj záver o neprípustnosti dovolania sťažovateľa, pričom zohľadňujúc sťažnostnú argumentáciu sťažovateľa, ústavný súd nezistil nič, čo by nasvedčovalo arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Zhodnotenie neprípustnosti dovolania najvyšším súdom nevybočuje z ústavnoprávnych limitov kvality odôvodnenia rozhodnutia. Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, keďže medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a porušením označených práv nebola zistená kauzálna súvislosť.

20. Ústavný súd v závere dodáva, že len skutočnosť, že najvyšší súd kvalifikoval dovolanie sťažovateľa ako neprípustné a pritom vyslovil právny názor, s ktorým sa sťažovateľ nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivý proces podľa označených článkov ústavy a dohovoru za situácie, ak najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočne vysvetlil dôvod odmietnutia dovolania sťažovateľa. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. februára 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu